

ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ
И
СУБОТОМ
УРЕДИШТВО И АДМИНИ-
СТРАЦИЈА Његовеа Бр. 27
— ХОТЕЛ „ИМПЕРИАЛ“ —
ШЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РЈКОНИС СЕ НЕ ВРАЉАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДИШТВА
БРОЈ 64
ПРЕТПЛАТА:
МЈЕСЕЧНО ЛН. 8.—
ПОЈЕДИНИ БРОЈ ЛН. 1.—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Наша ријеч УСПЈЕСИ ОСОВИНСКИХ СНАГА ЈЕДАН АПЕЛ

Било да гледамо снимке жртва партизанске руке, било да слушамо на стотине прича о начину уморства тих жртва — обузима нас страшна језивост толико, да нам срце просто престане куцати и цијело тијело малакше...

Видите унакажена лица, поломљене удове, извађене очи живоме, или срце где жртва држи у својој руци — све страшнији призор од страшнијег!...

Питамо се: откуда та махнитост духа и окорелост срца код партизана? Да ли је то експлозија затроне душе јеврејстиином или се пробудио у њима нагомилани животински инстинкт у свој својој бруталности?

Изгледа нам, да је и једно и друго.

Читали смо „Звијер жена“ и „Дек Трбосјек“ — романе, у којима људска машта заноси разне злочине протогониста ова два романа, па ипак то је блиједа слика животинскога нагона у човеку, при помисли на зверства најмодернијих чената. Дарвинова теорија, да је човек од животинског постао — верифицира се.

Што погани од људи читате, што јуначки људе не сматрате, рекао је бесмртни Његош.

И збиља, већих погани, већих изрода црногорска мајка не роди. Зато „да од врага не остане трага“, треба те звијери партизанске у људској обрзани, без икаквог милосрђа искоријенити. Не само ефективне партизане, него и њихове симпатизере, у колико их још има, јер „што се црним задоји јавошом, обшта се њему до вијека“.

Нарочито женској чељад партизанској не може се опростити. Зато њим тражити лекарски преглед свих партизанки, на првом мјесту одраслих дјевојака, а по прегледу установити њихово учешће у злочинима, па њевојке — сунртнице жигосати жигом срама и негде депортирати.

Казнићемо их, како ниједан народ није казнио своје пропале кћери, не вјешањем или стријељањем, јер је то за људе и жене, које су по својим дјелима равне људима. Лишићемо их права сеестре и жене и најсветијег права — мајке, да послуже за укллин народу.

Парница између Форда и државе

Сјeverноамериканска фирма Форд повела је парницу против Министарства морнарице Сједињених Држава, зато што је један контрастиер услед неакустности посладе потопио један брод који је власничкој фирме. Оштетња се односи такође и на мислионар фирме Кнокса, који је кољички пуковник, потпуно неупућен у поморска питања.

Одјен сусрета двају великих државника

— г. Б. Мусолинија и г. А. Хитлера —

Сусрет између г. Мусолинија и Хитлера изазвао је интересовање цијелога свијета, и цијелокупно међународно штампе, која истиче нарочито дух интимног пријатељства у којем су се водили разговори и свечану узгајану констатацију и изјаву да је рат Осовине јединствен, од руских стана до либијске пустиње и од Атлантског океана до Средоземног Мора. Као у прошлости тако и у будућности свака акција биће заснована не само на срдечној сарадњи него и на уској вези појединих операција на свим фронтима. Италија, Немачка и све друге савезничке земље примиле су вијест о савбуршоком састанку са најискренијим одушевљењем и задовољством. Директни дотицај и лична измјена мислију може да најбоље послужу за потпуне измјене идеја за којима иду оба одабрана човјека, а за њима њихове нације, које их слиједи са најсигурнијим увјерењем да ће их довести до остварена изгледа за којима су се одлучно и срдечно латили оружја.

Међународна штампа се нарочито интересује Сандбуришким састанком између Дучеа и Фирера, те истине отворено дајемо разлог у садашњим часу у европској жртва. Немачки листови доносе уводнике, у којима тврде да овај сусрет представља покрет савременог војводства. Истину је истину збуњеност коју су у непријатељској перу изазвали ослухтавају војне. Вређајући и други црквино реченица на Дејли Мејла, који се жали што у англо-саским редовима недостају генеријали људи. И заиста, додаје немачки лист, оних неколико споплаже политичара и стратега којима рат не заслужују ни најдаље успорењене са двојицом вођа Осовине. Вазност овога сусрета истину такође и мађарски, румунски, бугарски, словачки и шпански листови. Сви тврде да се коначни успјех сила Осовине и савезничка темеља на величанственим базама нечуване политичке и војне моћи.

Либиа

Са обије стране било је само јаче артиљеријске и ваздухопловне активности. Војни непријатељски објекти дуж сјeverноафричке обале претрпјели су тежих бомбардовања, са највишим разорним посљедицама.

Немачки ловачки авиони извели су једну смјелу акцију над египатским територијом. Бомбардована су складишта, концентрације возила и војске. Том приликом је један британски апарат марке Веллингтон нападнут од једног немачког које се, опазивши га, одвојио од формације и срушио сав у пламену изнад британских линија у Киренаји.

Ла Манш

Лаки немачки борбени апарати разорили су својим бомбардовањем за вријеме напада на један аеродром у Јужној Енглеској 9 британских авиона. Том пригодном срили су на овом путу један енглески патролни брод, којег су напали и затопили. Затим 2 трговачка брода (3550 т.) која су бомбарвана потопили. Један немачки ловачки авион такође је потопио у шетачким водама један енглески бродинстеру од 800 тона носивости.

Немачки ловци су у ваздушним борбама дуж обале оборили 18 шпифајера.

Средоземно Море

И последњих дана острво Малта претрпјело је тешка бомбардовања са стране осовинске авиације. Настављена је разорна акција по лукама острва жестоком бомбардовањем луничких постројења. Аеродроми острва претрпјели су највећу штету, а у разним складиштима букнули су пожари.

У рачним борбама што су се развиле током појединих акција, непријатељска авиација изгубила је неколико апарата.

Непријатељ је извршио у ноћи 3 маја ваздушни напад на италијанска острва Родос и Леро у Егејском Мору, али без жртва и без штете. Енглески авиони бацили су неколико бомби у околини Пиреја и Атине, оштетивши неколико обрбених зграда. Међу грађанством погинула је једна особа, а пет их је рањено.

Атлантик

Трговачко бродовље двају демократских држава — Енглеске и Сјeverноафричке државица — претрпјело је током мјесеца априла ове године тешку штету. Тонажа потопљених бродовља премањавало је 3500 тона, дијелена на следећи начин по роду оружја, која су изворно била била:

Немачки торпедне потопиле су у Атлантском океану 7 трговачких бродова; авиација б трговачких бродова од које су 1400 тона и један мањи од њих изгубили у штету.

У Средоземном мору немачке подморнице потопиле су један трговачки брод. Од њих су такође уништени и повређени дрине.

Пред једном луком Сјeverњених Америчких Држава нападнут је уз саму обалу, један конвој од 4 брода и потопљен један веће тонаже.

Немачко ваздухопловство је тешко оштетило других 14 трговачких бродова, од којих се добар дио може рачунати као да су изгубљени за службу којој су били додијелени.

Источни фронт

Током побједоносних локалних напада на источном фронту немачким јединицама је успјело да заробе највећим број војника, преко 30 топова и разном другог војног материјала. Сви непријатељски нападници слоњени су, као обично, са извјесним жртвама.

На свим дјеловима фронта ситуација је непромијенена, иако су у ових дана свуда бољшевици упорно нападали да а никад нијесу успјели да оабљеније угрозе немачке позиције. Сваки напад је стајао бољшевице крвавих губитака, а позадина је, као увијек, постојало под контролом извидничких авиона, који упућују и прате зрачне нападе на ове објекте и концентрације непријатељских средстава и људства. Нарочито је контролирана жељезничка мрежа, чији су чворови упорно сакодицирани бомбардовањем озбиљно оштећени.

Фински успјеси

Нарешта Финског Краљовства су операцијама за последна 24 сата истиче да је ратна вјештина одијачено на објектима ометачку авиације и минираним постројењима, као и на патронској акцији. Немачки Штуксе су успјешно напади советске порете и олове. Њива и трупе су на обали Белегвог Океана обдије се покладе немачких тешких крвава извршене током последњих дана, тек и којих је противник претрпјео стројне губитке.

Национални покрет заузима све више маха. Тешка мора, која је увекло притискала нашег селца, почела се постепено губити. Село је углавном отргнуто на разбојничких каци. Али битка још није завршена. Настаје један период — прелазни — од револуције до успостављања коначног поретка. Тај прелазни период исто је тако важан и значајан као и онај први. Остало је још ло где — где појединих двојки и тројки које ће ускоро отпочети свој разорни рад у позадини. Да се и они сузобију треба бити на опрези и спреман за сваку даљу акцију. Намеће се потреба за организационом обезбјења наших села од стране националних трупа до успостављања жандармерије. И ова ће дужност, по свему изгледа, пасти на саме селане.

Грађани! Наш селак је од прве лушке све до сада на мртвој стражи, у непрекидној борби и у сталном покрету. Ко мјесец, ко два, а многи и више. А ви сви знате како су они обучени, обучени и нахрањени. Национални покрет очекује од вас, као од својих чланова, да испуните своју националну дужност. Многи ваши другови из вароши већ су на фронту. Национални селаци желе да у овој заједничкој борби противу општег народног зла виде и своје варошине. Они желе видјети уза себе и све оне који су се на народној грчаби богаташи и стицају различите материјалне положаје или политичке каталете. Не забравите, наш је селак наместан, он добро зна, мршти и растује.

И ви заистинити, срдасна и слијева, зар можете остати огуђени о своју народну дужност? Зар вам не мало долаза за неминовну акцију која је предузета? Никакве преласуде, никакви изговори, никави обфори; и ви ћете доћи на рид пред народни суд. А он је тежи од свих других, јер је нераз правде и правних закона, а „глас народа је глас сина божјег“.

Варошани! Свега настаје пролеће. Добра тежакова рада. Ако тежак узорне и појсје он ће и поживети и ми ћемо имати да једемо. А како ће он ишта узорати када дано — ноћно мора бити на мртвој стражи, мјесто рада пушку, мјесто рада патронирање, мјесто одмора стражарска служба, мјесто спавања непрекидно бдијење. Он не може све то да издржи.

Ипак јавља се једна могућност! Ви грађани, трговци (трговина вас не смета), чиновници (ваше су канцеларије празне), професори и учитељи (ни ви ништа много заузети послом), судије и адвокати (вас не смегају нарине), голтационери (ви потрпите све своје шке) и сви остали — сретете се данас наоуче деборг и напанаоног селца! Прискочите му у помоћ, одажните му се и замијените га бар на 10 — 15 дана да може и он дахнути мало и узработати нешто. И народ, да изађете из ове жице у народ. Зима је прошла, дошло је топло пролеће, ваш организам може подијети овакве времешке „непогоде“.

Селаци рачунају да ће се сви родољуби и пријатељи народа одати овом апелу и испунити своју националну обавезу. Селак вас жељно очекује. Он чека да вас види уз се; да по речете моје добу рече; да га охрабриште и да га свјерите да је добро ово чега се латио. Најбит ми се при руци, учествујте с њим заједно у великом боду. Над њим живи ми народним злом. Руките му да је борба

— Истакмк на 2 тој страни —

ЦРНОГОРСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ

Успјеси на све стране

Катунска нахија

У јуче у 5 часова изрота националне трупе генерала Крута Поповића прешле су у напад и то на сектору команданата батаљона: командира Душана Вукотића, капетана Милована Бузовића и капетана Радуловића, док су команданти батаљона на осталим секторима преузели заокружавање партизанских постојаха.

Према посљедњим вјештама које смо добили јуче у подне, националне трупе генерала Поповића и његових команданата напредују на свима линијама фронта.

На другим фронтовима

Према објављенимима које смо добили, националне трупе пуковника Баја Станишића врше заокружавање партизана у срезу Никшићском и припремају посљедњи обрачун са остацима партизанског фронта који је већ у расулу.

Четнички одреди војводе Павла Бузовића уништавају посљедње остатке партизанских батаља у срезу Колашинском и Белопољском.

На свим осталим секторима врши се интензивно чишћење, а остаци партизана предају се националним командама у свима мјестима и све у већем броју.

Предао се партизан

Прије два дана дошао је са свом ратном опремом и предао се, националистичком батаљону у Љешкопољу, познати партизан Владимир Милић из Љешкопоља.

Примјер за углед

У недељу 3 ов. мј. једна већа група жена и дјевојка из Љешкопоља изваде је једну манифестацију, која нас потјеза на примјере старих патриоткиња црногорских.

Наиме, ове врле Црногорке дошле су да испрате своје мужеве и браћу на национални фронт и собом су донијеле брашнањенк за војнике, али оне су истовремено помислиле и на рањене у бољницу, па пошто су испратиле своје, онда су корпоративно пошле у бољницу и посјетиле рањене националисте, честитале им ране и подарили им пакете са храном, дуваном и другим поклонима, на што су им рањени борци најтежије ваздавали.

Ова дивљина и постојана манифестација Црногорки из Љешкопоља, треба да послужи као примјер за углед и другим женама у Црној Гори.

Херојско шетње

На дан 27 марта, на положају Црн Врх заробљен је од партизана националистички борац Митар Ј. Ивановић из Томића, и од истих на мјесту убијен. По заувању овог положаја, његови другови нашли су њега погинулог бораца и сахранили су га у војне почасти, на истом положају. Слава му!

У борби на Чевској Ластиви, 28 априла, храбро је погинуо националиста Видо Љ. Вујовић из Микулића, заузимајући на јуриш са бомбама један утврђени партизански положај; те је 29 пр. мј. сахрањен на Чеву, уз војне почасти и бројно учешће Чевљана и околних селјака. Слава му!

— Наставак са 1-ве стране —

коју он води праведна нужна одбрана, борба за отпстанак, борба противу сатане, противу божићих отпаника, противу антихриста, противу крокодићних целата над својом браћом, противу злочиначу, разбојника и братоубица. То је света борба, крхстажа, противу анархије, разврата и неморала, противу уништења читавог једног народа. То је борба за ред и рад. Борба за спас народа. Повратите му повјерење у самог себе. Уздајте и ви ГРАДНИЈЕ бар једну циглу у ову везељену палату нашег националног препорода.

Тако вам поручују они који су већ мјесецима непрекидно на терену, Ђ. Г.

У недељу, 26 априла, италијански војници пронашли су у Скадарској Језерици леш Веља Радуловића, бив. председника општине Горњо Зетске, кога су партизани прије два мјесеца осудили на смрт, прекрели ножем и бацали у Језеро.

Сахрана пок. Радуловића извршена је 28 IV у Горњој Зети са војним почитањем и уз многобројно учешће грађана Горње и Доње Зете, Љешкопоља и Подгорице.

Са покојником се опростило више говорница, међу којима г. Митар Љешковић начелник среза, командант нац. зетског батаљона капетан Бакочевић, учитељ Драговић, поп Саво Мировић, секретар Поглаварства Стеван Мишковић и други.

Вељо Радуловић је био познат као црногорски патриота, па је ради тога и пао као жртва од зликовачке партизанске руке. — Слава му!

Комунистичка наредба у Врањегрској општини

У општини Врањегрској убијени су од стране комуниста:

- 1) Слободан М. Марушић, судија;
- 2) Грујица Т. Радошевић, посљедњи убијен и бачен у јаму;
- 3) Петар С. Пејовић, општ. пандур;
- 4) Јорга П. Станишић, убијена и бачена у јаму;
- 5) Јовок Р. Станишић;
- 6) Ново Вучић, учитељ, испребијан, изрештан метишма, полужив бачен у јаму дубоку 24 м. из које је и четвртог дана запомагао „воде, воде“;
- 7) Дамјан Вучић, брат Новог, претседник Врањегрске општине, убијен и бачен са полуживим братом у јаму;
- 8) Мирко М. Мандић, из Мандића;
- 9) Стана В. Бузовић, са сином једним Милом Бузовићем;
- 10) Новак М. Дамјановић, извршила 75 година и његовог сина Бошка од 33. Рајини Драгић, са сином Сако и петом к.к. Дујићем С. Љивљанин, брата син Марко, чин. бан. Управе теже је рањен у борби против комуниста.

Посљедње оснивање Националне организације, пали су на пољу чести за слободу свога народа ови хероји:

- 1) Перо Т. Рајичевић из С. Рожаца,
- 2) Перо Б. Петричевић из С. Рожаца,
- 3) Данило И. Поповић из Рожаца, ђак 11 разреда Трговачке академије,
- 4) Марко К. Рајичевић из Рожаца,
- 5) Станко Р. Станковић из Рожаца,
- 6) Милован П. Станковић из Рожаца,
- 7) Милован П. Рајичевић из Рожаца (једини у 5 домова),
- 8) Миливоје И. Рајичевић наредник из Рожаца,
- 9) Грујица Р. Дамјановић из Пожара,
- 10) Милан М. Милатовић пошт. чиновник из С. Међеђе,
- 11) Тодор Ј. Стефановић из Купинова,
- 12) Стеван Т. Стефановић (син Тодоров) суд. приправник,
- 13) Војин С. Мандић матурант гимназије из Мандића,
- 14) Милија Милатовић из Дабовића.

У истој борби рањени су националисти:

- 1) Љубо М. Перковић, капетан 1 кл. командир 2. чете Врањегрског батаљона;
- 2) Филип Ј. Поповић, командир 1 чете Врањегрског батаљона;
- 3) Марко К. Дамјановић, теже рањен, чин. бив. банске Управе на Шетињу;
- 4) Иван М. Милатовић теже рањен;
- 5) Митар М. Поповић, из Рожаца;
- 6) Момчило П. Рајичевић, из Рожаца (отац му погинуо у истој борби);
- 7) Милорад П. Рајичевић, из Рожаца (отац му погинуо у истој борби);
- 8) Визада Благојевић, жандарм из Рожаца;
- 9) Новак С. Рајичевић, из Рожаца;
- 10) Драго С. Косовић, из Купинова;
- 11) Видоје Изгаревић, из Купинова;
- 12) Петар М. Изгаревић, из Купинова;
- 13) Крсто П. Дамјановић, из Пожара;
- 14) Радуле Петровић из Боронине;
- 15) Илија Ј. Поповић, из Рожаца, теже рањен у првој борби око Острога, напустио је бојстано бољницу, није чекао ни крај оне операције да му се изваде. Отац је покојник Данила, а вет пок. Грујице Дамјановића, сад је због храбрости такође командир 1. чете поменутог батаљона.

ДВА ДАНА КРОВ ТРИ НАХИЈЕ

Године су подмакле. Мушка снага је на прекретници. Нијесмо још сигурни да пушка не плаше из сваког камена или грмена, из руку разбојнице и прогонеће партизанске војске! Па ипак мора се путовати. Дужност нас зове, а енергија још служи. Путовање за хравањем и поганим трагом немодна и пустоши, који иза себе оставише нахије пропали народи, — заслужује сваку жртву! И нијесмо се поклајали.

Тамо на врелу, међу народом, нашли смо језиву слику помора и папка крова који је прошао наш намучени народ! Пусте домове, празне оборе, напуштене њиве и винограде, оскрнављене цркве, упропаштене школе, — у којима у мјесто веселог жагора наше младости наилазимо на смрдљиви траг капањине и људске нечисти. Сасвим у духу и складу нове, — никакве вјере и науке — другова и другарица!... По ред пута, иза какве оградe, — бе му драго, — наћи бемо и гроб по неког неавица, прозвизорно затрпано, — као обична страна!...

Од свега више и поразније утичу на нас скамењена селчака лица. На њима не видимо одлучност, вољу, арачка радости, — али ни сузу! Дали су то посљедње дугог и разноврсног мучења, душевног и физичког; осјећај несигурности, бојазан од идућих дана, или све заједно — не може се на први поглед закључити. Али једно стварно, сасвим сигурно. На сва лица мушка и женска, старија или млађа, без разлике, јасно се види да је код њих престао живот за свој сопствени живот. Смирени, сваког човјек чију су душе претрпеле свакодневном и једном тежком смртне казне, — они не поздрављају час инази, не притисну срцају да се то њих ништа не чује.

Метометом добрско, Чешљари, Баши, Редно, Шитгари, Полско, — све једно! Свада иста слика. Свада дубовићу пустоши... Ма колико били дубовићу и шитгари, се да створимо пријатељски контакт, не нијесмо успјели да чујемо ни обичну тужбу, — гласно смо ћемо да кажемо, — позитивно знамо да чуда дивља куња нема хлеба већ два мјесеца! Нико се не интересује шта га чека сутра, а још нема да пита како је тамо на Цетине? Спрема ли се неко побољшање? Дали ће бити рада и хлеба?!

Самопуздање и ријешеност није повраћена ни код многих наоружаних лица. Не може се чути искрена ријеч тог ниједи. Ако неко и отвори уста да нам се покажи и нешто каже, то ће учинити бојаљним шпунтом из кога јасно видите дубоку резерву!

Ко зна, — можда су у праву! По шумама још клатара по неки одбегли племеник, рођак, кум, брат, — који не краље ни најмање на племенске и коње везе! Може сваког часа доћи и узети га на испит: са ким је говорио и о чему? А какав је тај испит, — селјаку је добро познато! —

Да би се нашем селјаку повратно душевни мир и воља за животом, потребно му је што прије пружити праведну заштиту, већ губљена времена. Успоставити јаке жандармериске станице у свима центрима у којима су и раније биле. Жандарме никако не постављати из истих мјеста. Посље успоставити жандармерије укупно мјесну милицију. Организовати интелигентне и школване луде, национално васпитане, адвокате, професоре, свештенике, — да неуморно путују од села до села, од мјеста до мјеста. Да савијају зборове и живом ријечи повраћају дух, подижу пољудљиви морал и каналују криве појмове. Да у свако село и засеок организују мјесну пропаганду са којом је одржавати контакт и давати јој одржавања у виду посланика, или преко посебних изасланика.

Да би се осјетила једнакост и правда за све, потребна је за исти делкт, једнака казна за свакога. Није

РАТНА СИТУАЦИЈА

Искрпавањем Јапанаца на острвима: Баамлану, Салангијн и Катабуу, Амерички су италијанци и последње стратегијске базе на крајњем истоку. Заузимање Мандаље доказује нам да се рат преноси у непосредно близину Чанг-Каж-Шкеове Кине на Истоку, а на западу и Индију.

У току посљедњих дана Руси су вршили нападе на простору источно од Вјазме и Орела и на Доњем Доњецу и свуда били одбијени са тешким губитцима.

На Либијском фронту борба претходника нешто јача, као и у ваздуху.

Најважнији чин посљедњих дана у вези са ратном ситуацијом јесте састанак 1. г. Хатлера и Мусолинија у Салцсбургу 29 и 30 прошлог мјесеца. Важност тога састанка уочила је сва свјетска штампа и сви њени колонијални сводови се на то, да се налазимо пред крупним догађајима и одлучној фази рата. Ово тим прије, што су састанку шефова Осовине присуствовали шефови фенералштабова оружаних снага Осовине и амбасадори: немачке у Италији и Италије у Њемачкој.

Зна се из искуства, да састанак ових двају великих шефова никад није био без огромне перепекује на политичком, а нарочито ратном позоршту. Уочи самог напада на Норвешку, па на Француску и Ниџодемске земље као и Балкан састанак је њихов био у истом мјесту. У Салцсбургу накле кроји се не само судбина Европе, него и судбина цијелога свијета. Овај нам састанак затовјетљава још и то да је све спремно за прољећне односно љетње операције, а у ком правцу, то ће нам скори дани показати. Знамо са сигурношћу то, да ће те операције бити одлучујуће за све народе, за цио свијет.

Н.

Селјаци, ни чја су мјања остала неопштењем, сјетите се наше браће погорелца! Сјетите се како ждеше они који невају из домова, ни стоке, ни хлеба. Коју невају ни одијела, ни посућа, ни кашике. Сјетите се најбогатијег црногорског села Обрвинића, које је претворено у прах и непео. Сјетите се и другог села Широк Црне Горе које небратака рука невјеројасно уништи. Сјетите се њих и поконовте ва!

Селјаци, васјете сваког ступа осаме, јер од нашег труда свависно зависи селска и града!

Селјаци, не надијте се у другог! Долава вам вама много тежа од прошле. Мишулу знају дочекали сте вуних, хлабова живота и с гласом шугавца, ни стоке, ни хлеба, коју невају ни одијела, ни посућа, ни кашике. Сјетите се најбогатијег црногорског села Обрвинића, које је претворено у прах и непео. Сјетите се и другог села Широк Црне Горе које небратака рука невјеројасно уништи. Сјетите се њих и поконовте ва!

Селјаци, гдје нема никакве тегљеће стоке обрађате се италијанским војма авлаштва. Замолите их да вам даду мјаве или коње да уверете. Они вању да ви нијесте криви за оно које је вамамо ваш напљени народ. И учините ва.

право да се једној селчакој породици одузме сва стока за рад и прекрхану и суспундују све животне намирнице, а ради једног одбеглог члана породице, са чим су често погоњена недужна дјеча. Био би ред и било би право, да се такав члан породице искључи, односно одијели из заједнице. Да се његово имуће у целокупно продаде и јанују на миру, у колико се не докаже да га заједница штити и помаже. Ако се то неће, или из ма каквих обзана не може, зашто се онда истим начином, и за исту ствар, не поступи и према градском становништву. Грађанин је свјазко на већем ступњу културе, и као такав далеко одговорнији за свој рад од једног обичног селјака. Па ипак, ми видимо многе грађане, чји су синови и браћа у шуми, да слободно тргују и раде, примљу плате и пензије, општиска требованја и све остало као сваки другог грађанин. У исто врмење, види се да се за мање подоровање казна читаво село са интернацијом своје младежи и укидањем свих принадељности!

Тражимо правду, строгу и неумитну, за све једнако. А.

Начин ратовања Сједињених Америчких Држава

Овај рад нам је открио толико разних феномена на економском, политичком и привредном пољу. Али најинтересантнији је сједињенички начин вођења рата и саржа коју су му њујорски стратези упуштали.

Неоспорно је да је Сједињена Америка доживјела до сада неколико тешка пораза, међу којима је најтежи губитак једног великог дијела поморске флоте и удар на Филипинима.

Ту је пропао драгоцен материјал, који се не може уопште надокнадити, кад се сваки дан укажују нове потребе, без обзира на савезнике, који према америчком индустријалном организму превлађују своје воље и свој издржавање очажички вајај.

Али што је најчудније у том сједињеничком вођењу рата то је недоследност. Господин Рузвелт је свечано изјавио више пута да је ступио у рат с циљем и намјером да сласи западну демократију т. ј. Енглеску од сигурне пропасти. На какав је начин то до сада доказано није баш јасно. Дачаце, ако се прелети и испита аналитички политика коју је он спровео од почетка конфликта, упадају у очи разне чињенице, које се не даду ни маскратати а још мање оспорити.

Господин Рузвелт је отјерао енглеску посаду на Исланд и занасео то острво, послје не што је за деветдесет и девет година добио у зајет од Енглеске неколико атланских база за 52 стара торњера, што јој је вјешто сервисирао и који су мирали из Америке до Енглеске плитови под ризик ове последице. Сједињене америчке државе сада практично господаре Аустралијом и Новим Исландом јер су тамо послале и војске и своје генерале, који су узели у руке главну команду.

Али то није све. Вашингтонски рлик сирема вјешто да у своју мрежу захвати и Јужну Африку и Канаду, као што је то већ предузимавше врховне војне команде у Бирми савишно успјела и остварила. Ишли су они и даље: чак су се дошупљали до Сједињене Ирске, гдје су Американци искрпали неколико јачих одреда своје војске, под наговором да хоће да бране ту територију од евентуалног искрцаја осовинских снага.

Послје не што се је Крпосва мисија у Индији потпуно изјавила и својим неуспјехом запечатиле одбег британског господарства у тој земљи, потпунијала се Америка да тамо пошлере свог изасланика да придобије за своје сархе Индијски народ, кад већ то није успео гопс. Крппс.

Из свега тога се види како Америка води рат „suu generis“ каквог повнијест човјечанства још није упознала, јер постепено, без крик, отмиње своје савезнике, једну по једну, све важније позације.

Тако је сједињеничка модерна стратегија надокнадила стотокру губитак Филипина и других острва на Атлантику.

Да ојачам горњу тезу наведећу да је пуковник Џонсон у Нове Делхи одржао говор, у којем је изјавио да је Енглеска до сада водила у Индији политику искоршћивања и учествовања, док ће Америка водити политику националних аспирацијама Индијског народа.

Претседник владе Нове Зеландије изјавио је да је већ образована нова врховна војна команда Тихог Океана, којој стоје на челу само амерички официри. А претседник Аустралије јавно је признао, у вези са образованим споменутој команди да је то била врхунца жеља гопс. Рузвелта.

Најзад споменућемо да су америчке војне власти отјерале енглеског дописника „Дејли Мела“, који је био додијелен да прати и описује потхвате америчанске флоте, под изговором да није тачно извјештавао свој лист.

Све горе наведено доказује да Сједињене Државе не воде борбу против својих аванцих непријатеља, него и

За стручно образовање наше младежи

У моме чланку „За стручно образовање наше младежи“ публиковао у ускршењем броју „Гласа Црногораца“ изазив сам неке потребне чињенице о развоју наше стручне наставе; избору звања и савременој науци; превеликом броју школа општег образовања — гимназија; свушењем малом броју школа стручног образовања и неопходној потреби обрзавања и проширења постојећих стручних школа.

Напомињем сам у кратким потезима потребу отварања нових стручних школа, тј. школа рада, које би стварале стручне раднике, помоћу којих би се културна добра пријемала и у народу умножавала.

Моје петнаестогодишње искуство наставничког и старјешинског рада у средњим стручним школама и проучавање њихове организације у иностранству (у Италији, Аустрији, Француској, Белгији и Чехословачкој) наводе ме да истакнем, пред крај ове школске године, једну управо горњу потребу оснивања Средње техничке школе у Подгорици.

Подгорица је била, остала и биће привредно најјачи град Црне Горе и средиште највећег интереса и смисла за стручно образовање и своје околне омадине.

У прилог овога говоре нам следеће чињенице:

1) Географски положај Подгорице као средишта Зетске и Белопањлишке Равнице и гравитација Подгорици прикључивања: Куча, Братонonga, Питева, Белопањлишке, Комана, Лешана, Жељана, па шта-више Цриничке и Ријеке Нахије и још многих мјеста слива Мораче и сјеверо-арбанашких мјеста.

2) Подгорицима имају више смисла и развојну перспективу у привредној и културној вези са осталим мјестима Црне Горе.

3) Занатливи Подгорици брине о превазилажењу занатлијских мјеста. Ванаштво и трговина се цијене испред пољопривреде. У другим мјестима није таква слика.

Надимак „Цикотићи“, што се придржава Подгорицима, дошао је због продаје кукуруза „циквантина“ из Албаније и Зете преко Подгорицима још из доба када су Подгорицима били трговци — трговци — тога жита. Тиме надимком се истиче спекулативни интерес Подгорицима за привредне гране трговину и занатство. Тиме се истиче њихова способност по пријери старих Грка и Млеича, њихов трговачки дух.

Средње техничка школа би образовала стручне раднике; подигла би омладину на степен културе; учинила би да се стечена добра примене и да се у народу умноже. Она би била школа рада. И њој би се теорија и пракса надопуњавале. У њој би се рад учио радући. Теорија би ницала из праксе и обратно. Напоњетку би се теорија и пракса спојиле, тј. развицање и рад у једну користну целину.

Најпотребнији отсјаци средње техничке школе за народне потребе ових крајева били би: машински, електро-

технички, грађевински и бродарско-машински.

Која би корисна целина произашла из једне такве основане школе?

1) Из машинског отсјека средње техничке школе произишли би многи корисни и неопходно потребни техничари-машинисте за машинску грану будућих фабрика и других сличних подухећа. Из Црне Горе, домаћих машиниста имамо врло мало. Скоро све су странци. Они се скупо плаћају. Странац, ма колико био способан, нема довољно љубави према тојој нацији.

2) Из електротехничког отсјека би се образовали потребни стручњаци, који би у нашим градским електранама (централима) и приватним електричним предузећима заузели припадљива мјеста. Шта-више би могли образовати такве електротехничке стручњаче и за градове околних провинција.

3) Из грађевинског отсјека формирао би се кадар стручних грађевинара-предузимача грађевинске струке. Од њих би осјетили користи и градови и села. Под фирмом неког овлашћеног грађевинског инжењера би се грађевинска дјелатност осјетила стручним радом грађевинских техничара. Планиски изведене грађевине у градовима: куће, трговачке, калдрже, улице и канализације — а у селима цистерне и бунари, млинови и др. грађевине хигијенски би одговорале, јер би плански биле изведене. У све то куће, богомоље, гробље, паркови, споменици бид, били би културна здања. Тесарство би се уз грађевинарство и једно друго развило и напредовало.

4) Из бродарско-машинског отсјека би се добио пуног број стручних бродарских особа за водени саобраћај. Дору-Скопје, језеро и ријекама. Према томе се корист помоћу тог и другог саобраћаја Боки и др. приморских мјеста.

Без сумње тиме би отпали приговори упућивани Црногорцима да је сваки Црногорац способан да буде капаџан у својој земљи.

Уз машинство би напредовало аутомобилство. Оно се још не развило у Сједињеним Државама, али се у Европи и Америци развило. У Црној Гори је земља без жељезница, те наискупе добар колски — аутомобилски — саобраћај. За добар колски саобраћај — аутомобилски — потребну бројне ауто-грамање. У тим ауто-грамањама потребни су стручњаци из аутомобиле и аутобусе. Ко ће их образовати, ако не једна солидна средња техничка школа аутомеханичког отсјека у Црној Гори?

Дакле, трагало би идуће школске године основи Средњу технику школу и то у Подгорици са отсјацима: машинским, електротехничким, грађевинским, бродарско-стројарским, а уз то још и аутомеханичарским.

У склопу ове школе била би постојећа мушка занатска, у којој би се основали нови отсјаци: грађевински и аутомеханичарски, поред постојећег машинско-бродарског. Тако исто би ницала и мајсторско-дјеловодска школа за што веће образовање мајсторског подмајта.

Зграда за њено постојање-отварање је сарађивала код Трговачко-занатске коморе у Подгорици. Зграда је била предвиђена за Мушку занатску школу у Подгорици. Ова зграда није још потпуно довршена. Још нема крова, док је дрвенарија стављена. За њено довршење предвиђен је био и осигуран кредит државе у износу од 450.000 динара. Толики кредит у лирама би омогућио њену доградњу.

Једна стручна комисија би завршила преглед и створила предрачуна за њену изградњу, ако мјеродавна власт жели основати средњу технику школу. Но и поред тога ова зграда потребна за намијењену јој сарху, јер садашња мушка занатска школа ради у згради месне гимназије. Намјештај, машине, алат и друго још потребно би се могло набавити на Италији.

Исповијест једног средњошколца

Комуниста као васпитача средњошколског омладине

Као и многе установе у нашој земљи, тако су и средње школе биле ћелије комунистичке странке. Своје погубне идеје, ови „народни људи“ унели су путем пропаганде у све васпитне заводе. У последње вријеме просвјетна жаришта постадоше филијале комунизма.

Последњих година комунисти су били образовали у свим средњим школама т. зв. „васпитне групе“, које су давале „стручно васпитање“ нашој омладини. Свака оваква група имала је свога васпитача, наравно старјег „друга“, који је водио групу „прогресу“ — како они кажу. Ту се омладину предавало о комунизму као јутрашњем поретку, слободи љубави, бачним штрајковима, јавним демонстрацијама и свему ономе што је нашу омладину данас сурвало у понон. Држана су редовно предавања о „великим књижевним и политичким ликовима“ т. ј. о разним лискарцима у комунистичком духу и осталим „народним мученицима“, који замста својим радом измучише и упрошасте овуј рат. Наши и други страни класици су се нерасо читали, јер се сматрало да задржавати се на томе, како комунисти кажу, значи губити вријеме.

Ове „групе“ су имале своју особиту лектуру, наравно марксистичку и криминалну, која им је пружала „обилато знање“. Књиге, брошуре, новине, летци и све што се пружало групама морало се у што краћем року прочитати и о прочитаном се морало обавезано реферисати на издељем састанку, послје чега је наступала дискусија, једноставна, сва управљена ка истом циљу.

Бачке књижевне друштве и сва она мјеста гдје њак може да слободније дисхе и да се несметано васпитава постали су бједом младих комуниста. Сваки књижевни рад мисрасо је, односно сардио на комунизам. Наше наставници или нијесу хтели, или нијесу могли сузбити рад комуниста остали су слијепи према нему.

Него да се вратимо на ове „васпитне групе.“ Женско омладине се нарочито говорило да се што више отргне од васпитача које пружају родитељи, јер је то васпитање погрешно и свушењем конзервативно и да право васпитање пружа само друштво и лектура. Ако се којеу „васпитницу“ свиђала која дјевојка, морао је то обавезано изнјети на састанку и по одобрену „васпитача“ ступити са њом у љубавне односе, односно проводити слободну љубав. Прје свега овога морао је „друг“ дати обавезу да ће своју дјевојку одгајати у духу марксизма (ако већ она није „другарица“) и направити је „напредном“ као самога себе.

Васпитач се често обраћао својим

— Наставак на 4 тој страни —

Уколико би надлежна школска власт, тј. В Дирекција за просвјету и народно васпитање Гувернерства, узела у разматрање овај предлог и усвојила га, ми би имали у Подгорици једну од најпотребнијих школа у нашим крајевима. Имали би једну културно-просвјетну установу којом би вадужили наш подмаздак да вјечна времена. Оно што се није урадило за 20 пуних година у прошлости, постигло би се у данашњици.

Послје реализована се вјеште народне потребе могло би се приступити образовању стручног наставничког кадра и то постављањем директора у особи садашњег Директора за трговину г. Милivoја Милошевића, уколико би се хтио примити, пошто он има највише разумјевања и смисла за вођење једне овакве културно-просвјетне установе. Небу додијелити путем конкурса тројицу млађих инжењера стручњака за наведене отсјече и толики број занатских учитеља за практичан рад у отсјацима, 2 техничара за стручну наставу и 2—3 професора за теориску наставу.

Подгорица, 29-IV-1942. проф. III. М.

Из наше старе историје:

ДРУШТВЕНИ РАЗВИТАК ЦРНОГОРАЦА

I. Балканско Полуострво и Црна Гора

1) **Земља.** Балканско Полуострво граничи се са сјевера ријеком Дравом и Дунавом, са истока Приморском и Шарданелима, са југа Јегетским и Средоземним Морем, а са запада Јадранским Морем и ријеком Сочом.

Земљиште Полуострва испресјеично је високих планинских вријемца Динарских Алпи, Албанских Алпи и Балканских Алпи (старим Хем), између којих се налазе блага шумовите падине пуне рудног блага, док се у подножју тих падина простире гдје веће гдје мање равнице плодног земљишта, изабране планинских ријекама или пројана мањим и већим језерима.

Сјеверни дио Полуострва има доста хладну климу, али будући да има широке низије Посавине, Подравине и Дунавске равнице, тамо се са успјехом гаје све врсте житарица и здисно воће.

Унутрашњост Полуострва има средње-европску континенталну климу, па се ту развила и бујна шумска вегетација, док се у рјечним долинама и равницама развило ратарство и пољопривреда у опште.

Западни и јужни дио Полуострва, налазећи се према мору, има топлију медитеранску климу, те на овом терену успијевају све врсте јужног воћа и поврћа. Морске обале имају лијепог затаона, залива и отока, ради чега се на овом терену врло рано, прв хиљада година прије Христа, развила стара јелинска култура и цивилизација, која је на почетку историје привукла пажњу и даљњих сусједних народа.

Такве погодности за живот, на овом Полуострву, довеле су до многих историјских догађаја, међу којима су најзначајнији: своје германских народа са сјевера на југ, сеоба индо-европских и азијских народа са Истока на Запад,

(Наставак са 3ће стране)

„васпитачина“ говорима! „Другови, мање посјећујте позоришта, Ђоснок и приредбе које препоручују професори, а што више похађајте игранке и сјела у студентском и радничком дому, јер тиме помажете своје сиромашне и болесне другове. Више дајте новца за омладинско и „народну музичку“ јер се тиме све више одокујете својој јадној и напавеној „пролетерском народу.“ Помоћи су обично купиле „другарије“ и продавале „надежним.“

Дакле, срамна, безобирна и неморална комунистичка пропаганда није имала успјеха код наше називне омладине него су га имали и родитељи и школа. Комунализам је успио са средње школе, у њима нашој погодно то да развијају зла, мржње, неморала и блуда.

Било је и наставника који су овај рад у циљу ништања и заразе наше омладине, не само одобравали него и помагали. Баши који су хтели травање да мисле и раде били су често бојкотовани као „народни непријатељи“, а више пута и заударани. Пропалице и „умни прелетари“ крили су се из вањских капа по 2—3 године у једном разреду и сметали сваком раду и напретку у школи.

Ево како се је одгајала наша средњошколска омладина! А плод оваквог васпитања, сада жаће несрећни и утузимо по јамца и савршено одговоран јућен стлану и израду. Зато народне, не окливају него по оној „Ко је јунак на жарјелу!“ — дигни се са пушком и пером да сложено трјебимо Бранковић! Спасавати свој народ од нових „Османија“ и пачкаша. Освјетити га, заштитити га, подићи га, унаприједио га, просвјетити га, јер су само то свијетли, исправни и највећи идеали, које су нам претици наставили, као светину, у аманет, јер су по њима живјели поштенни, хришћански и породични животом, којег ми морамо повратити оној јуној омњиној и залуталој средини. **Бак В. В.**

и најзад, вјековни сукоби Истока и Запад, на Балкану.

Земљиште данашње Црне Горе, почетком историје, звало се Западни Илирик; у доба старог Рима, имало је назив Provincija Prevalis и Res publica Dacetiensis; у доба насељавача Словена на Балканско Полуострво Диоклитиа; а током формирања црногорског народа, Дуќла — Зета — Црна Гора. Њено географско-етничко подручје простирало се за вријеме Илира, Римљана, и у првом раздобљу историје Дуќланских Словена, са сјевера од ушћа Неретве, на југ до ријеке Мате и са запада од Јадранског мора на исток до Романије и Копаноика; али се током историје и пред навалом страних освајача, нарочито Турака, сужавало и на Зетску равницу са околиним брдима и на подлођевску Црну Гору, па је према томе и мијњало своје име.

Западни или приморски дио Црне Горе претставља већином каменити карстин плаво, али с обзиром на близину Мора има медитеранску климу, те на овом дијелу успијевају најбоље културе јужног воћа: наранџа, лимун, маслина, смјока, грожђе, шипак, кајсија и дња, а од зимзеленог дрвећа: јапан, палма, платан, лавор и чепрес. Овај крај са својим вјечитим зеленилом азурих морских обала, са великим приморским градовима, морским пристаништима, плажама и купалиштима, има све услове да се развије у најпривлачнију туристичку зону на Медитерану. Поред тога има услове и за индустрију уља, риболова и морске соли.

Сјеверно источни дио Црне Горе, који право богатство уу планинским падиницама, шљивама и здисним воћима. Тамо се са успјехом гаје стрмина жити: шљива, јабучка, крушка, дод и елда на Кољшир и Милс; у обрадљивско воће: крушка, јабука, шљива, орах и бршњик; и стоочно благо дрвље: козе, коњи, говеда; а стоочни млечни производи: сир, масло, кајмак и млијеко. Итензивнијом производњом стрмих жити, особито јечма, могла би се повећати досадашња индустрија тирва. Подлођевску шумску индустрију увелико би се развило занатство и трговина. Итензивнији гајењем стоке, створила би се рентабилна индустрија млечних производа и коже. А огромне водене снаге, ријека: Зете, Мораче и Таре, дале би се корисно употребити за електрификацију и погон.

Поред дивних плажа и морских купалишта на Јадрану, Црна Гора има и најбоља ваздушна јелиштва, као што су: Иванове Корита под Ловћеном, Шавник и Жањлак под Дурмитором, Матешово и Јабучка под Комовица, Мурино под Чакомом и Колашином, Мојковац и Биоградско Језеро под Ђеласицом; а поред тога има и минералне бање, минералне воде, и повољне смучарске терене; чије би унапређење доинјело огромне приходе.

Земљиште Црне Горе посјеђује и знатне масање рудног блага. Угља (каменог) има у околини Берана, Бијелог Поља и Пљеваља, са јачином од 4.500 калорија који је на површини земље. Грњожа има у Бару (Илино Брдо, Лимљани и Солина), код Никшића (Дуга) и код Колашина (Осредци). Бахра има у срезу Шавничком (Мратиче) са 42% чистог метала и код Бара (Суторман). Оловно-сребрних и златних руда има у Брсково код Колашина, гдје се и данас пријемљују стари средањевјековни рудокони. Живе и цинарба код Спича у Приморју. Манганове руде у срезу Барском (Илино Брдо, Лимљани, Сутејаш и Бољевићи) и у срезу Андријевачком (село Коњухе и у ријеци Перуници и потоцима Бабову и Брадову). Поврзљана (азолит) у срезу Барском (Илино Брдо), који по бачком професору Д.Р Кернеру наноси 30—40 милиона тона. Боксита има у

Приморју (села: Куња, Комино, Мала и Веља Горана, Међурече, Калимеда, Миле, Брија и Кучи), са наслагама до 30 милиона тона и у срезу Никшићском (Дуга, Жупа, Трубеља, Бресница, Жријево и Јабучка). Асфалтног камена има у Бару (Луѓемити). У срезу цетињском (Костур, Нево и Плато) и у срезу Подгоричком (Градац, Парић, Диноша, Фармаши и Толоши) и у срезу Колашинском (Трговица). Нафте има у Брчелу, код Вр Пазара, гдје је 1921 г. вршено испитивање од бечког геолога д-р Лукаса, који је констатовао да је има у изобиљу. Камене соли има у Бијелом Пољу (село Тустро).

Економски Црна Гора није развијена, јер је Црногорац вјековима водио борбу за своју слободу и слободу других хришћанских народа на Балкану, али, као што се види, она има природног блага у изобиљу, које је још неискористио, а које би се далеко искористило у толикој мјери, да би не само ову земљу учинило активном, него би било од користи и сусједним земљама.

Услови за развитак индустрије, пољопривреде и привреде уопште, доста су повољни. Црна Гора и ако нема жељезничких саобраћаја, има прилично развијен колски и аутомобилски саобраћај, да је повезаност терена потпуна. Земљиште је у близини морских лука на Јадрану, а жељезничке пруге на унутрашњости допиру до Никшића, до Прибоја и до Пећи, те би продужењем ове до Подгорице и до Бара, омогућило и са јужне и са запад и на Сјеверу на Црну Радне снаге има доста, а у Црној Гори су познати као што је и у другим свима рудокопима из области Новог Занија, па је привремено би на овом терену било још много ствари.

Према томе, достају само: капитал и организација рада, па да Црна Гора постане активна земља, и да она допринесе свој удио за изградњу Новог Европа.

ПАЗИТЕ ОГЛАШЊИВАЧАМА
 Свршен се пакље оглашјивачима да у будућности за оглашјиваче у листу треба унапријед послати новац за отплату огласа, према тарифи

- 1) за цео стубац лира: 300—
- 2) за пола ступца лира: 150—
- 3) за четврт ступца лира: 100—
- 4) за њаво од четврт ступца лира: 50—

Нови слати на адресу Уредништво „Гласа Црне Горе“ у Цетиње. Уговори број 17 Хотел „Империјал“, са ознаком за који оглас. Уредништво

МАЛИ ОГЛАСИ

ОГЛАС
 Купујем градинцима или кућу у Београду, понуде слати Крчка Загреб, Куминићева 10/II. 33

ОГЛАС
 Легитимација издата од стране општине цетињске под бројем 868 од 28-X-1941 а која гласи на име Бурковића Луке код. Марка служатеља Цивилног секретаријата, изгубљена је те се оглашава неважња. 2-3

ОГЛАС
 Молим сваког овог, који на шта зава о мору слати Луку Ф. Рибичићу, поштом у Цетиње, који је вестро овога дана, кад је повео делегацију Рјечке Назије да преговаре са партијанцима. Нарочито молим сваке из Љуботина и из места гдје су се налазила штабове партизана. Бити ћу веома захљан. Ријека, 1-V 1942 год.

Унапријед захвална Љубица М. Мартиновић из Ријеке

АФОРИЗМИ

Туга је на дну сваког задовољства као што је на ушћу сваке ријеке вода горка. (Д'Алујно)

Човек гради своју срећу тужа што се брже за срећу дугаје. (Аристотел)

Туга тужа умрање душе, а радост значи живот. (Марко Аурелије)

Поређење даје снаге, осмјех доноси радост. (Паула Хесели)

Прјудлово Е. Д.

Цетињска киша...

Киши... Правилно, ритмички, пада капља за капљом, кидајући часове живота. Сви небо притисло цетињску котлину, као савршеним поклоњем, и спулило се са околиним кршем у тешком сузом футану и спокојству. Кадикад првог уљом жуљурани пролазник и кише му је што не може да лети, да би се чим прије законико. Чудно како киша јера жула дожда више него и сами стрази!

Постојани и упорни одјени воде што се са кровова циједи, разлијевају се вечерном тишином, прелијевају се у неки тајствени суморни и словани акорд савршене недрљиче сјете. Све се ујно. Беабојно. Беа азначај и објекција! Немирна душа немирног човека осјећа још јаче у ту природну хармонију мира и тежбе, свој сопствени приробени немир, своје ускумењене жеље, своје непрежаљене чежње, жар и занос идеала што пред очима душе лебде у чаробној магли вјечне недовољности.

Једна мисао кадкад искрсне, као сређени врутац, да скрене ток нујних осјећања, да поврати, као сунце после овакве кише, повјерење у самог себе и у живот. Сред таквог роја меканих осјећања, провира као капља, беканка као зора помоли се једна појава; прелети и затитра као бљисаак, као посљедња нит сутонског руменила што јој се негда, има обвора, гаснути и мрјети.

Киши... И живот даље тече не чекајући, не обазрујући, као ријека, као вјетар, као муња, остављајући за собом траг, као плут по ниви. То су усмунени, које тјешачу, улажују, и драже, соколе и плодају својом трагичном несуклајеном кров ове несносне, дуге, снопарне и кишне цетињске ноћи.

Још увијек киши... киши... киши... Човјечија душа опет утоне смалкано у правни заборав. Све мирно. Све тужно. Све мрачно. Ноћ!

Понекад поново, као од неба послата, искрсна испред жуке ужарене самопогором стара, варљава чежња, да убажи очјао ове праане сакоме, ове таме. Искрне и лагано као лудж ушња се и сије нечујно сруц да се огрне, дужи да је подмине, очима да им оживи замрли поглед. Илузија. Превара. Неистина. Сваки дрхтај жељног и немирног дожда открије икак у јој нешто новог, неозаоног, заманог и лилепог, што опаја, азначај, мри. Али влажни издови осамљене собе, својим магичним привлачењем, привуку поглед и угасну жар на уснама, што су се свечано спремале да поскрну, на пехара чаробних снова, нове енергије за даљу борбу са овом цетињском бесконачном саомом. Недала је тако одјеленом могућношћу да човек ипак савлада себе и свој немир, да се осмјехне и равесели.

Па и илузија је лијепа. Више пута и лепа од објаве, јер је човјек сваког јашом и приреду кадамаша. Пуљак још јаке притисне и слони слаба крила него фантазија.

Опет ноћ... мир... киша и неутјешиви немир у немирној души.

Биво

ЗНАМО...

Миршана је открила у XIV вијеку једна дјевчица, јер је једног алтегачког састрајара. Како се то десило на нека са. Марка, алтегачког патрона, колач је добио на, што је рекао Марков злеу. Зато се и данас ти ујених колач злеу у свима земаља маршана.

Ријека По у Италији валоси око свог ушћа толико веља да сваке године отае од мора по једна квадратни километар. Цијела дјела маршане године 70 метара. Географ би рачунао, да ако то поређење кроз десет вјекова, ушће ће ријеке По стаћи до Истре. У том случају Венеција би остала обала језера, са својом широком вазном од Јадранског мора.

Давно је наврањаво девету годину када је први пут срво своју велику идеалу љубав Беатриче, која је тада била на почетку девете године.

Последње вијести са разних бојишта

Ситуација у Бирми

Запосидање Лашија и Мандалаја изазвало је у Јапани велико ошудење. Истиче се политичка и државна важност ових градова, чије освојење означава распад непријатељског фронта и одвајање кинеских трупа од енглеских. Саобраћај између Кине и Индије је онемогућен. У јапанским круговима се истиче да са запосидањем Мандалаја јапанске наоружане снаге постају господари цијелог донегд тога Иравадија и железничких и cestовних веза. Овај нови успјех отежава положај Чункиншке владе. Освајање Мандалаја треба да одјекне као снажни позив Индиском народу да се спреми на борбу за своју независност.

Бирма је изгубљена за англо-кинезе. Такође и велики вјетрови монсуну, у које је енглеско-кинеска војска полагала своје последње наде, не могу више представљати препреку за напредовање Јапанаца. Тако пише војни критичар Дејли Хералд. У Америци је ова вијест изазвала дубоку узбуђење, а листови наглашавају да је ово највећи пораз послје Пирл Харбура. Генерал Бавел је отјечен од петролејских извора, а Индија је директно изложена Јапанском нападну.

У међувремену се сазнаје да је последњих дана над Новом Гвинијом равијена јака ваздухопловна активност. У Рангуну је вијест о запосидању Мандалаја примљена са великим задовољством. Становништво се упутило пред јапанску команду гдје је одушељено клицало јапанској победи.

Јапанске ваздухопловне јединице су жестоко бомбардовале Акиаб на западној обали Бирме. И поред снажне непријатељске реакције јапански авијатичари су успјешно погодили аеродроме око овог града. Сви апарати су се вратили у своје базе.

Сукобне јапанске снаге настављају своје акције и своје напредовање. Велика количина ратног материјала и више хиљада заробљеника пало је у руке Јапанаца.

У једном бирманском граду који је недавно запосиђен од стране јапанских трупа спашена је 34 годишња сестра Бованина, италијанска калуђерица. Она је изјавила да су чункиншке трупе смијелце америчанску војску послје 15 дана њиховог борава. Чункиншке трупе су се одмах по свом доласку дале на плаћање и вршење насиља против становништва! Бирманци су побјегли, напустивши села. Сестра Бованина са другим калуђерицама понудила је сарадњу јапанским војним властима. Бирманско становништво враћа се у градове приступајући радовима за реконструкцију.

Међународна штампа коментарише овај нови британски пораз врло неповољно, изражавајући све тежице одбране које би морала да претрпи да би задржала бар коју од својих позиција на Далеком Истоку. У тим коментарима ту и тамо отскачу фразе неповољне и бојазни, које у народу сваки дан све више дозирава у погледу коначног резултата овог дивовског рата, за који Велика Британија, а ни Североамеричке државе нијесу биле приправљене.

Стаљинова порука Црвеној војсци

Пригодом првога маја Стаљин је упутио црвеној војсци поруку, у којој позива на отпор и борбу против осовинских снага. Стаљин у тој поруци не изражава уопште наду у побједу нити се осврће на евентуалну помоћ коју би савезници, према обећањима и апелима, морали пружити бољшевијстичкој војсци.

Са тиме у вези лист „Тajмс“ забринутно пише: „Какав је сада ситуација у Русији? Бољшевици су претрпјели страховитих губитака. Украјина је ликвидирана, други предјели угроњени. Како да се спаси ситуација?“

Јапанско напредовање

Послје запосидања Катабата наставиле су јапанске трупе своје напредовање. Те су запосиеле Петит Баланта. Ослобођено је на једном концентрационог логора 400 јапанских интенирица, један шпански, и један њемачки.

Слаби енглески отпор у одбрани Бирме изненадио је Јапанаце. Шта је јапанског уреда за штампу изјавило да се и у Бирми догодило оно исто што се збило и у другим земљама. Енглези шаљу друге народе да се кољу; они се повлаче; у Бирми су послали напред Индијце и Кинезе. „Токио Ничи Ничи“ потврђује да је Мандалај претворен у гомилу зграшита и у рушевине. То је непријатељ извело прије својега бјегства. Десетак дана прије доласка Јапанаца испразнили су Енглези све затворе те су злочинци пуштени да лутају градским четвртима са наредбењем да свуда врше пљачевине. Такође и пљачка је вршена са дозволом власти.

Један нови пљачкист у Јапани

Прошлу неђелју у Јапани су спровели избори, на којима је узело учешћа 1079 кандидата, од којих се је бирало 406 како предвиђа јапански устав.

Од осам сати у јутро до осамнаест сати навече дефиловао је јапански народ пред биралиштима појединих градова без икаквих инцидента. Дисциплиновани. Коректни. Свијесни великог момента којег нација преживљава и свечане дужности коју сваки грађанин мора да обави, доказујући тако своју оданост Отаџбини и своју потпулу вјеру дајући подршку државној политици која се изводи из њене потребе у овом рату.

Грди траја дана поједини министри и кандидати одржали су по Бразили градовима и вароцима изборне говоре, у којима су сви истакли јерусалимску потребу рата, да се напобно јапански народни и привредни живот ослободи тежих окова којима га је Америчко енглеска политика спутавала. Сви говорници су се нашли сложни у потреби да се Исток ослободи од туђих господара, који само искоришћавају земљу, не бринећи се уопште ни за њезан развјатик ни за њено благостање или живот.

Из тих начела логично је поникла потреба да сваки Јапанац помогне великој Цару у свом дивовском подухвату дјелу, јер ће се тако одужити и њему и Отаџбини и Свеомуђем.

Одушељене масе клицале су разудано војци и Цару, изражавајући то тако одобравање рата и политике која се са њиме у вези води.

Странка Јапанског Цара добила је од страна 80% гласова, што претставља огромну већину.

Коначни резултат још није познат.

Бразилијански националистички покрет

У Бразилији противници ратне струје образовали су почетком рата своје организације да се одупру наметану Рузвелтових идеја. Кад је овај покрет постао јак и кад је стварно почео да кочи апликацију свих ратних мјера, које је влада предузела по вољу Вашингтона, указала се потреба Бразилијанској влади да овом покрету стане на врх.

Тако су ових дана почела прогњанга бразилијанских националистичких елемената, који припадају покрету, јер је њихово дјеловање, наишло на озбиљан и трезвен одзив у широком слојевима народа, који није за рат и који не може да одобри све оно познате мјере што је влада била приносила да прелуде против појединих држава са којима је Бразилија била до јуче у најближим пријатељским везама.

Нова ратна школа у Енглеској

Рат, а нарочито операције на далеком истоку, довели су енглески генералштаб да идеје да оснује неку нову ратну школу за официре и подофицире енглеске војске. Васпитање у тој школи има за циљ да осособи поједине елементе за рат на савршеним начин, пошто су увијек и пријали себи и другима оснивањем самосталних школа, да су се енглески официри показали много нижим од непријатељских официра са којима су се мјерили на далеком истоку. У тој школи путем предавања, фотографија и пропаганде упознавају, морали би се питоци очелитичи, а мржња против непријатеља ће их осособити и охрабрити да у будуће не узмику, кад до сада, пред непријатељем, као и овај наведе и приносили да се боре прса у прса.

По прорачуну енглеског генералштаба овај рат би морао да потраје још дуго, да би могли успјешно употребити елементе, који су сад тек почели да ту школу похађају, јер такво васпитање не може да уроди — ако се озбиљно замисли — жељеним плодом кроз врло кратко вријеме.

И ово доказује, да западне демократије оснивају ову цивилску борбу народа и континентна са на вријеме. Биће дужност појединих врховних команди и народних заједница са друге стране, да им се и та нада чим друге раслине и изјавило као многе друге, као што смо имали прилике да се сада види, ништа да констатујемо и да се у њима неможе.

Прогноза северноамеричког Адмиралитета

Адмиралитет је њених Држава објавио да је једину стваристику, по којој се види да је још остатак рата потопљено 31 јапанска авијација и 240 трговачких бродова северноамеричанске морарице. Од ових последњих је 88 потопљено у Атлантику са 152 у Атлантику и још 100 у јужним Осеовине.

Кад сам Адмиралитет признаје горе наведено, потврђује се да је једини стваристику, по којој се види да је још остатак рата потопљено 31 јапанска авијација и 240 трговачких бродова северноамеричанске морарице.

У мјесцу априлу, који су — према изјештањима појединих команди тројног савеза, не само осјетљиви него и велики, пошто у њима спадају сва потапања што су Јапани постигли у Индиском и Тихом океану, те сла тропедовања што су осовинске подморнице задале северноамеричким бродовима у Атлантику.

Непријатељски губитци

Британска авијација је изгубила између 21 и 30 априла 209 апарата, од којих 63 над Средоземним морем и у Либанском акцијима.

У истом ратном вријеме Њемци су изгубили у борби против Велике Британије 45 авиона.

Британски авиони који су покушали да у ноћи 3 маја бомбардују територију сјeverне Њемачке, били су присиљени од противавионске одбране да се повлаче, не успијевши бацити ни једне бомбе. По томе се види каква је њемачка противавионска организација, која и по њим савршено успијева да у аракчу целимним зидом спречи непријатељским авионима лет, са свим оним познатим последицама што овакве посјете за собом носе.

Штрајв у Америци

Међу осовинским њујоршким лифтовима бунуку је општи штрајв услед размисли, које су изабиле са последицама. Сто хиљада особа напустило је рад и без обзира што је влада звједане републике најавила, да је извесан број штрајка позвати под оружје, ипак постоји опасност да се штрајв још више прошири.

Оснивање италијанског друштва у Индији

Лига за независност Индије која је покренула већ у почетку ова рата озбиљан покрет за ослобођење од енглеског ропства, одобрила је и помогла оснивање италијанског друштва „Пријатеља Индије“. Генерални секретар Лиге упутио је и овом приликом свим листовима отворено писмо, у којем изјављује претједника споменутог италијанског удружења да ће Индија најближим сарађивати са Италијанима на сваком пољу не искључујући војну сарадњу, пошто побједа сила Тројног пакта гарантује на најбољи начин Индији независност и нови најављени социјални поредак, у чијем систему ће индиски народ наћи своје одговарајуће мјесто које му припада, а у том оквиру потребни мир, ред и рад, да би напакон подузео оно велико дјело које је толико година сањао, а до чијег остварења није могао доћи ради енглеских категорија и угуњавалачких противљења.

Амерички обзир према савезници

У једном чланку нашег листа осврнуо се писац на чудан начин по којему Америка води овај рат. Доказано је наиме како она и свога савезника сматра непријатељем, јер му повестено одузимаће сва важнија упоришта широких колонијалних посједби.

У вези са тим дознајемо да је ових дана закључен уговор између Сједињених Америчких Држава и Мексика ради експроприације петролејских друштва страног капитала, из којег је Енглеска била искључена, иако има својих интереса у том питању.

По томе се види скроз безбрижно Рузвелтов вођење рата, те немоћ енглеске дипломатије да интервенише благовремено и да своја права заштити као што је то једном чинила.

Амерички авијатичари предати оставци

Чан-Нај-Шегу

Америчански пилоти које је Вашингтонска влада послала у Чункинг и који су сачињавали једно Чанкијешко ваздухопловно снага, преласе су кинеским властима своје оставке. Оставке су мотивисане лошим финансијским могућностима, које су њима створени у вези са све већим осиромашењем чункинске Кине. Али истина се закључује у томе да су америчански пилоти услед непрестаних поразав Чанкајешкових снага изгубили сваку наду у побједу и због тога одлучили да се врате у отаџбину.

КРАТКЕ ВЈЕСТИ

ИЗ ИНОСТРАНСТВА

Јуче је обновљен рад цијела жељезница која пресеца острв Јаву. Холанђани су дуж пре путре разорили петнаест австоса, које су Јапаници у рекордном вријеме поправили.

Југо-западно од Јужног Јапанског острва Кијунју, потопио је један америчански торпедо крстарица брод Јапанске војне морнарице. Једна јапанска лађа спасла је око 50 чланова посаде тога брода.

Талијанска авијација која већ неколико дана борава над острв Јавану, приступајући је у једноме храму свечаној обреду молитава за побједу.

Ваздушни извјешаји је утврђено да су одред искрцали јапанске трупе острв Атау, стратегијску тачку од велике важности на подножју највишег брда на острву Батава. Један рафинерији метал у Кијунју успијело је да из једног прерађеног минерала добије једну врсту највиститијег литија. Као што је познато литиј је неопходно потребан за грађење аероплана и за друге ратне конструкције.

Бугарски краљ Борис вратио се са путовања кроз енглеску Трајект. То је сјестра примио на репорт претједника Министарског Сајвета и Министра иностраних дјела Филипа.

Јапанска Народна банка је започела своју активност на новим базисима, аске одређује скароним закон Министарства Иностранств Државе. Дилокорп Банке проширује се на илејв Источну Азију а нарочито на запосидајуће крајеве.